

PRAVA OSOBA SA INVALIDITETOM

Prava osoba sa invaliditetom

- Jedan od četiri modula
- Pet koncepata u okviru modula
 - **Zabrana diskriminacija na osnovu invaliditeta**
 - Poslovna sposobnost
 - Pristupačnost
 - Razumno prilagođavanje
 - Prinudna hospitalizacija

Relevantni UN izvori

- **Međunarodni ugovori o ljudskim pravima**
 - zabranjuju diskriminaciju po bilo kom ličnom svojstvu (uključujući i invaliditet), pri čemu se zabrana odnosi samo na prava garantovana međunarodnim ugovorom
 - tzv. nesamostalne antidiskriminacione klauzule
 - OSI pripadaju sva ljudska prava, što proističe iz univerzalnosti i nedeljivosti ljudskih prava
 - Zabrana diskriminacije - kamen temeljac svih ljudskih prava

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom

- **Bazirana na modelu invalidnosti zasnovanom na ljudskim pravima i inkluzivnoj jednakosti**
- Ne stvara nova prava za OSI, već predviđa mere koje obezbeđuju efikasno uživanje prava i punu socijalnu inkluziju
- **Jednakost i nediskriminacija**
 - srž Konvencije i dosledno se ponavljaju u svim njenim članovima koji garantuju supstantivna prava, uz upotrebu izraza "*na ravnopravnoj osnovi s drugima*".
 - pravno načelo i posebno i samostalno ljudsko pravo
- **Potvrđena 2009 ("Sl. Glasnik RS – Međunarodni ugovori", br. 42/2009)**

Domašaj UN standarda

- Opšti komentar br. 6 (2018) o jednakosti i nediskriminaciji (CRPD/C/GC/6), april 2018.
- Opšti komentar broj 3 (2016) o članu 6: Žene i devojčice sa invaliditetom, (CRPD/C/GC/3), septembar 2016.
- Savet za ljudska prava UN, Jednakost i nediskriminacija osoba sa invaliditetom u pristupu pravdi (A/HRC/37/L.35), mart 2018.
- Praksa međunarodnih tela
 - Komitet za prava OSI - Liliane Gröninger, Thomas Gröninger i Erhard Gröninger protiv Nemačke, predstavka br. 2/2010, Mišljenje od 7. jula 2014. (CRPD/C/D/2/2010)

Domaći propisi, praksa i preporuke međunarodnih tela

- Ustav (2006)
- Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom (2006)
- Zakon o zabrani diskriminacije (2009)
- Odluke Vrhovnog kasacionog suda Srbije
- Mišljenja Povrenika za zaštitu ravnopravnosti
- Zaključna zapažanja o inicijalnom izveštaju Republike Srbije o primeni Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, (CRPD/C/SRB/CO/ 1, maj 2016)
- Zaključna zapažanja o drugom periodičnom izveštaju Srbije, Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava (E/C.12/SRB/CO/2), 23. maj 2014.

Šta brine Komitet za prava OSI

- Što se **zakonski propisi protiv diskriminacije ne primenjuju sistematski**, što nedostaje jasno određenje diskriminacije po osnovu invaliditeta i što oni ne obuhvataju sve oblike diskriminacije.
- Što odbijanje **razumnog prilagođavanja** nije propisano kao oblik diskriminacije
- Što se ne sprovode posebne aktivnosti u cilju sprečavanja i borbe protiv **višestruke i unakrsne diskriminacije** s kojom se žene i devojke sa invaliditetom suočavaju, naročito u pristupu pravdi, u obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju zaštiti od nasilja i zlostavljanja.
- Što nema dovoljno transparentnog finansiranja i mera u vezi sa **zapošljavanjem**, prilagođenih potrebama žena sa invaliditetom